

Vildsvin i Järfälla

Det här dokumentet har på initiativ av Järfällas kommunekolog Katarina Ekestubbe framtagits av Sven C G Andersson, klövviltsansvarig inom styrelsen för Svenska Jägareförbundet Stockholms län och ordförande i Järfälla viltvårdare. Delar av innehållet kommer från en artikel för Waxholms Golfklubb författad av Gösta Bladh med erfarenhet av Jägareförbundets verksamhet på Bogesund.

Foto Erik Landauf

Vildsvin, vad har de här att göra?

I Svenska skogar utrotades vildsvinen under sen medeltid och var i stort sett borta under flera hundra år. Under 1970- talet rymde ett antal djur från ett hägn i Trosa och sedan dess har vildsvinsstammen stadigt ökat och spridit sig över delar av landet. I december 2009 uppskattades vildsvinsstammen i landet till att vara fler än 150 000 individer. Sannolikt

kommer stammen att fördubblas inom en tidsperiod på 3-5år.

År 1988 bestämde riksdagen att vildsvinen har hemortsrätt i landet och de är en etablerad del av vår fauna som måste förvaltas med samma respekt som våra andra inhemska djurarter.

Vad är vildsvin?

Detta är således ingen ny art och redan under stenåldern fångade man och tämjde vildsvin, vilka så småningom assimilerades in i tamsvinsraserna. Detta bidrog sannolikt till att vildsvinen senare ansågs som utrotade.

Vildsvinen är förhållandevis intelligenta djur som har några egenskaper som skiljer sig från andra vilda djur i vår fauna. De lever i flockar och i matriarkat, det vill säga i grupper ledda av en äldre sugga. Flocken består vanligen av två eller flera suggor samt ett antal ungar i varierande ålder. En sugga får vanligen 4-6 kultingar i en kull. Alla honorna i flocken brunstar samtidigt, vilket innebär att det oftast finns många ungar i samma ålder inom flocken. Från små randiga kultingar till svarta gyltor (d.v.s. hondjur som ännu inte fått egna kultingar). Årsungar som ännu inte blivit könsmogna är oftast rödaktiga i olika nyanser.

Vilka skador orsakar vildsvinen?

Den ökande vildsvinsstammen i Sverige ställer till en del problem med skador. Ur nationell synvinkel är det främst det ökande antalet olyckor i trafiken, som är ett stort problem tillsammans med kostsamma skador på grödor i jordbruket.

Galtarna (handjuren) stöts bort från flocken när de blivit könsmogna och lever därefter ensamma.

Flockar med yngre handjur kan dock förekomma stundtals. De är skygga och undviker oftast kontakt med människor.

Den gamla ledarsuggans erfarenheter gör henne vaksam och skygg och de övriga grisarna i flocken lär sig av henne. När kultingarna är små är flocken ganska stationär på ett mindre område, men redan när ungarna blivit några månader kan den röra sig över flera kilometer per dygn i sin jakt på föda. Vildsvinen är allätare och äter till cirka 90 procent olika växtdelar som rötter, vallväxter och ekollon, men även insekter och maskar.

Vildsvinen kan även sägas vara "opportunist" i så måtto att de tar för sig av allt när, och var, de kan och har egentligen inte några naturliga fiender i vår fauna.

En egenskap som de delar med de flesta av våra andra vilda djur är att de främst söker föda under dygnets mörka timmar och helst ligger stilla under dagtid. Men blir de störda eller skrämde kan hela flocken, även under dagtid, sätta sig i rörelse och dyka upp på stigar och ängar.

Dessutom har många golfbanor blivit tvingade att skydda sig mot ovälkomna besök med riktad jakt och instängsling.

En orsak till att grisarna gärna vill söka föda på golfbanor är att det där ofta finns både rötter, som är attraktiva (kvickrot) och daggmask.

Är vildsvin farliga?

Flera vilda djur kan vara farliga om man betar sig olämpligt. En retad rådjursbock kan t.ex. stängas rejält och älgar sparkas med frambenen om de blir trängda.

Vildsvinen är inte farligare än andra djur om man undviker att provocera eller uppträda hotfullt. Vildsvinen söker normalt inte upp och angriper människor eller hundar. När sådana angrepp inträffat har vildsvinen oftast varit trängda och/eller skadade, t.ex. vid jakt.

Om de finner anledning att känna sig, eller sina ungar, hotade av en människa försöker de vanligen i stället att skrämmas genom att vända mot det som de uppfattar som ett hot, stå stilla vända mot människan och "bliga" samtidigt som de oftast "grymtar" eller "fnysar"

Detta kan se lite skrämmande ut men om man då backar, vänder och går därifrån händer oftast inget mer. Ibland kan dock vildsvinet följa efter en liten bit för att se att man verkligen ger sig av.

Vanligen är det ledarsuggan som gör detta och orsaken kan då vara att hon tycker att man kommit för nära eller att man kanske ovetande hamnat mellan henne och några av ungarna.

Om man i samma situation har en hund i sällskap kan det genast bli svårare, eftersom vildsvinen vanligen uppfattar hundar som ett större hot än oss människor, särskilt mot hennes kulingar.

Foto Erik Landauf

För den som har sin hund kopplad är det då bara att försöka agera på samma sätt som beskrivs tidigare, men det kan ju vara lite mer besvärligt att göra detta tillsammans med en hund, som då säkert är ganska upphetsad över det inträffade.

Det vore bra om man kunde sluta här med beskrivningen av hur man bör agera om/när man möter ett vildsvin men tyvärr finns det även personer som envisas med att rasta sina hundar utan koppel. Ofta under påståendet att de "har kontroll" på sin hund och/eller att hunden är av en ras som "inte jagar".

Problemet som uppstår är när dessa hundar möter ett vildsvin och att vildsvinet inte känner till att just den hunden inte utgör ett hot. Eller att hundägaren tyvärr inte lyckas med att kalla in sin hund, som kanske bara av nyfikenhet går fram för att lukta på några kulingar.

Det bestämda rådet vid en sådan situation är att försöka få bort hunden därifrån snabbast möjligt. Innan den råkar illa ut, och att en människa ALDRIG bör gå emellan ett vildsvin och en hund som slåss. Vildsvinet har förutom mycket vassa betar (även suggor har betar) även framtänder, som den kan bitas med som försvar.

Ett vuxet vildsvin vinner alltid en strid med en hund medan en kuling kan bli skadad för livet!

En närgången hund, och en oförsiktig person, kan således råka ganska illa ut och kan efter en sådan strid vara i akut behov av omplåstring. Kanske är det till och med risk för hunden att inte överleva.

Därför är det på sin plats att här påpeka att den som är omtänksam om sin hund, oavsett ras och storlek, ALLTID respekterar kopplingstvånget inom naturreservaten och håller hunden kopplad vid sina promenader på Görväln.

Hur ser det ut i Järfälla?

Vildsvinen finns främst väster om järnvägen. Järvafältet har hittills endast fått sporadiska besök av vildsvin, som varit på vandring. De första vildsvinen tros ha kommit över Mälarens is under den kalla vintern 2009-2010 till området norr om Görväln. Vandringar förekommer även längst med Mälaren mellan Hässelbyområdet och Upplands Bro.

Viksjö golfbana får påhälsningar av vildsvin till och från. Här har Järfälla viltvårdare bedrivit riktad vakjakt och lyckats hålla vildsvinen borta och därmed skadorna nere.

Inom Görvälnområdet finns både en större grupp med sugga som ledare samt ett antal galtar, som kan förekomma enskilt eller i grupp. De finns dagtid i skogen och vandrar ut över åkrar och öppna områden nattetid. Genom vakjakt och bevakning på kommunens mark, försöker Järfälla viltvårdare hålla djuren borta från att göra skador på grödorna, kolonilotterna och griftegården. Privata markägare vid Dikartorp bedriver också jakt på sin mark.

För jakt på vildsvin har vakjakt visat sig vara mycket effektiv, då man selektivt kan välja ut vilka djur som kan skjutas. Sugga med årsungar är alltid fredade.

Järfälla viltvårdare försöker bedriva vakjakt på vildsvin under hela året, med undantag för några månader under vårvintern, då vissa av vildsvinen är fredade.

Vakjakten förläggs till platser och tider som är så lite störande som möjligt för allmänheten.

Järfälla viltvårdare har ett ansvar för viltvård, vilket innebär att de ska se till att de vilda djuren inte lider, när de har svårt att själva få tag på föda samt att de i görligaste mån håller sig ifrån områden, där de kan ställa till med skador.

Av dessa skäl utförs stödutfodring av främst rådjur men även fasaner.

De gamla foderautomaterna håller nu på att ersättas med nya, som ska göra det svårare för

vildsvinen att komma åt det foder som är avsett för rådjuren.

Vildsvinen passerar under sina nattliga vandringar igenom Järfälla och har då orsakat två viltolyckor på Görväln och två i IBM backen ned mot Viksjö golfbana. De senare orsakades av två stora galtar som båda vardera vägde omkring 150 kg. **Vid en viltolycka med vildsvin** skall man helst köra ytterligare 100 m innan man går ur bilen, ifall djuret har blivit skadat och går till anfall. Markera sedan platsen och ring 112 och ange plats och avstånd till kollisionsplatsen, så kallar polisen ut en eftersöksjägare från Järfälla viltvårdare.

Foto Erik Landauf

Vid problem med vildsvin i Järfälla

Om du får problem med vildsvin i Järfälla vänd dig då till Järfälla kommuns kundtjänst på telefon 08-580 285 00, så tar de kontakt med jourhavande viltvårdare.

2012-09-14

Foto Erik Landauf

